

cultuurbeleid in dordrecht

een raamnota

voorlopige standpuntbepaling
van burgemeester en wethouders

juli 1979

Voorwoord.

- I Overheid en cultuur in historisch-maatschappelijk perspectief.
- II Afbakening culturele sector binnen gemeentelijk beleid.
- III Beleidskader culturele sector.
- IV Cultuurbeleid op onderdelen.
 - 1. Confrontatie met "culturele waarden".
 - 1.1. Programmeringsbeleid podiumkunsten.
 - 1.2. Beeldende kunsten (artotheek, musea, expositiebeleid).
 - 1.3. Stadsfraaiing en monumentenzorg.
 - 2. Professionele kunstbeoefening.
 - 3. Amateuristische kunstbeoefening en volkscultuur.
 - 4. Buitenschoolse educatie en informatie-voorziening.
 - 4.1. Vormings- en ontwikkelingswerk.
 - 4.2. Kunstzinnige/muzische vorming.
 - 4.3. Openbare bibliotheekwerk.
 - 4.4. Overige vormen van informatie-voorziening (media, voorlichtingswerk).
- V Cultuurbeleid als facetbeleid in andere sectoren.
- VI Cultuurbeleid in regionaal verband.
- VII Criteria voor prioriteitstelling.
- VIII Prioriteiten en financiële consequenties.

- BIJLAGEN: 1. netto uitgaven cultuur 1969-1979.
2. netto uitgaven cultuur per onderdeel.

Voorwoord.

Van diverse zijden bestaat reeds enige tijd behoefte aan een nota over het gemeentelijk cultuurbeleid in Dordrecht. Aan het begin van zijn zittingsperiode heeft ons college een dergelijke nota toegezegd. Voor u ligt thans een eerste raam-ontwerp. Wij willen hiermee een brede discussie op gang brengen, maar die discussie wel structureren. De praktijk wijst immers uit, dat een onderwerp als cultuur veelal tot overloze discussies aanleiding geeft, zonder in iets te resulteren, dat beleid mag heten. Het kader waarbinnen de discussie zich naar ons oordeel dient af te spelen wordt in een aantal hoofdstukken uiteen gezet.

Het vierde hoofdstuk "cultuurbeleid op onderdelen" zal door de Culturele Raad worden uitgewerkt. Over het zesde hoofdstuk "cultuurbeleid in regionaal verband" is overleg gaande tussen de wethouders voor culturele zaken uit de Drechtsteden. De laatste twee hoofdstukken "criteria voor prioriteitstelling" en "prioriteiten en financiële consequenties" zullen worden geschreven nadat wij ons standpunt hebben bepaald ten aanzien van het advies van de Culturele Raad over het cultuurbeleid op onderdelen.

Het ligt in onze bedoeling om de thans voor u liggende hoofdstukken in het najaar door de gemeenteraad te doen vaststellen. Daaraan voorafgaande wordt de Culturele Raad in de gelegenheid gesteld dit raam-ontwerp van commentaar te voorzien, mede aan de hand van door hem te peilen meningen van voor het gemeentelijk cultuurbeleid relevante organisaties en groepen in Dordrecht.

Na verwerking van dat commentaar en vaststelling door de gemeenteraad zal de Culturele Raad gevraagd worden een advies uit te brengen met betrekking tot nadere invulling en uitwerking van het beleid op onderdelen. Dit advies verwachten wij in het voorjaar van 1980 te ontvangen. Op basis van dat advies zullen wij vervolgens de gemeenteraad een definitieve cultuurnota ter vaststelling aanbieden.

Aan de hand van de nota en de culturele ontwikkelingen in de praktijk zal het gevoerde beleid periodiek getoetst worden. Dat zal kunnen leiden tot bijstelling van de beleidsnota in het licht van opgedane ervaringen en nieuwe ontwikkelingen of tot aanpassing van de in concreto getroffen maatregelen aan het in de nota aangegeven beleid. Wil dat periodieke toetsingsproces mogelijk zijn dan zal de beleidsnota zodanige formuleringen moeten bevatten, dat beleidsmatig gestimuleerde ontwikkelingen, te beoordelen zijn aan de hand van hun bijdrage aan de nastreefde doelen.

Wij hopen dat de participatiereacties op dit punt kritisch zullen zijn.

I. Overheid en cultuur in historisch-maatschappelijk perspectief.

De overheid bemoeit zich met cultuur. Dat is een oud gegeven. De vorm waarin en de bedoeling waarmee dat gebeurde varieerden naar gelang van de staatsvorm en de religieuze instituties. De vroegste uitingen, die wij ervan kennen dateren uit het Egypte van de farao's. Van sommige Romeinse keizers kan gezegd worden dat zij een cultuurpolitiek voerden. Hetzelfde geldt voor de vorsten uit de Italiaanse renaissance, de Franse koningen en de Duitse vorsten uit de achttiende eeuw. Naast de particuliere maecenas fungeerde de overheid als belangrijke opdrachtgever van kunstenaars. Soms zit daar een bepaalde "Staatsraison" achter, soms is die moeilijker te ontdekken. Zo lijkt het orkest aan een achttiende-eeuws Duits hof hoofdzakelijk te dienen tot het genoegen van dat hof, terwijl de Franse staat de nationale cultuur veelal beschouwde als belangrijk element in de internationale betrekkingen.

In Nederland is die overheidsbemoeienis, wellicht onder invloed van calvinistische opvattingen, gecombineerd met het federatieve karakter van de republiek en het ontbreken van een dominerende aristocratie, eigenlijk niet terug te vinden. Pas na de Franse revolutie begint hier de officiële overheidsbemoeienis met het onderwijs, en later in de negentiende eeuw met de onderwerpen, die wij nu tot het specifiek culturele terrein rekenen. Daarvoor was de professionele kunstenaar in Nederland volledig afhankelijk van de vrije markt in casu de gegoede burgerij. Ook werden amateurgezelschappen door de leden zelf financieel in stand gehouden, al dan niet aangevuld met de opbrengsten van bazars, oud papier en donaties van gegoede notabelen en bestonden volksontwikkelingsorganisaties als de departementen van de maatschappij tot nut van 't algemeen eveneens bij de gratie van diezelfde burgerij.

Er voltrok zich echter een onontkoombaar maatschappelijk proces, tengevolge van kapitaalaccumulatie en technische ontwikkelingen, dat leidde tot industrialisatie. Werknemers in de industrie gingen zich maatschappelijk en politiek organiseren. De maatschappelijk bewuste arbeider wenste niet meer afhankelijk te zijn van de kapitaalkrachtige burger.

Belangrijke ideologen van de nieuwe onderliggende bevolkingsgroepen verwachtten dat een interveniërende overheid, een eind zou kunnen maken aan de ongeremde werking van de vrije markt, die ten koste van velen in het voordeel van enkelen werkte.

Tegen die achtergrond werd het algemeen kiesrecht bevochten, hetgeen de maatschappelijk onderliggende groepen via hun vertegenwoordigers inderdaad meer greep op het openbaar bestuur gaf. Die ontwikkeling heeft mede bijgedragen tot het steeds meer ingrijpen van de overheid in het vrije-marktgebeuren. Zo kwam niet alleen een einde aan de bevoorrechte positie van de gegoede burgerij in het economische en in het politiek-bestuurlijke systeem, maar ook aan de bijzondere rol van mensen uit deze bevolkingsgroep ten behoeve van schone kunsten en wetenschappen.

De overheid was bij uitstek de kandidaat om die rol over te nemen. Daarmee kreeg die rol ook een ander karakter, namelijk corrigerend ten opzichte van de vrije markt.

Bovendien werd nu, vergeleken met de persoonlijke voorkeur (en willekeur) van het particuliere maecenaat, een centrale beleidsregie van overheidswege mogelijk.

De overheid is overigens niet de enige maatschappelijke institutie, die thans een rol speelt in het culturele gebeuren.

Een voortzetting van het negentiende eeuwse systeem is te vinden in Noord-Amerika, waar fondaties als die van Guggenheim en Carnegie nog steeds een belangrijke functie hebben voor de cultuur. Daarnaast deed het verschijnsel van de zogenaamde massacultuur zijn intrede. Dankzij moderne vermenigvuldigings- en reproductiemethoden, die begonnen met de ontwikkeling van grafische technieken en hun voortzetting vonden in fotografie, film, het persen van grammofoonplaten en de vervaardiging van geluidsbanden en videocassettes werd ook de culturele sector een interessante markt voor moderne ondernemers. Aangenomen mag worden dat de "culturele omzet" (boeken, platen, films, theaterproducties, schriftelijke cursussen enz.) in de commerciële sfeer een veelvoud bedraagt van de getotaliseerde overheidsbudgetten voor cultuur. Het grootste deel van het culturele gebeuren is dus niet onderhevig aan een per definitie normerend overheidsbeleid, maar aan de anonieme, door financiële rendementsoverwegingen beheerste werking van de vrije markt. Het is in de praktijk dan ook zo, dat alleen die aspecten van cultuur onderwerp worden van overheidsbeleid, die uit de boot vallen van het commerciële systeem d.w.z. niet meer renderend zijn te exploiteren. Het cultuurbeleid is in de woorden van Van Riemsdijk: "aren lezen achter de commercie".

Met deze analyse wil niet gezegd zijn dat de geschetste situatie naar ons oordeel ook de gewenste situatie is. We ontkomen echter niet aan de conclusie dat deze maatschappelijke context nog steeds in hoge mate de kaders bepaalt, waarbinnen het cultuurbeleid van de overheid zich afspeelt. Pas wanneer waardevolle zaken verloren dreigen te gaan en het particulier initiatief niet meer in staat is zelfstandig allerlei culturele voorzieningen te exploiteren pleegt de overheid tussen beide te komen.

Een van de eerste onderwerpen van overheidszorg op cultureel terrein was dan ook de monumentenzorg. Dit verleden drukt nog steeds zijn stempel op het huidige beleid. Het lijkt ook bepalend voor het beleid in Dordrecht, ondanks de emancipatorische en educatieve accenten, die wij in het cultuurbeleid willen aanbrengen. Zo beslaan de jaarlijkse uitgaven van de gemeente voor de twee musea en de monumentenzorg bijna 40% van het totale culturele budget van de gemeente (in 1979 gaat het om 2,3 miljoen voor de musea en 1,6 miljoen voor de monumentenzorg). De ontwikkelingen staan evenwel niet stil en we zien dan ook, dat de overheid steeds meer een actieve, initiërende rol gaat spelen, ook op cultureel terrein.

II. Afbakening van de culturele sector binnen het gemeentelijk beleid.

Ook in Dordrecht heeft het begrip "cultuur" tot meningsverschillen geleid. Moet het begrip eng of ruim worden opgevat? De beantwoording van die vraag zou consequenties hebben voor het cultuurbeleid van de gemeente: wat valt er wel en wat valt er niet onder.

In de meest brede zin is cultuur te definiëren als "de totaliteit van het menselijk denken en doen en de resultaten daarvan" of als "de levensstijl van een (menselijke) samenleving". In die betekenissen is het begrip door zijn veelomvattendheid niet hanteerbaar in een nota over het cultuurbeleid van een Nederlandse gemeente. Hanteren wij het begrip in deze zin, dan is het totale overheidsbeleid immers onderdeel van een cultuur. Ook de overheid zelf is dan object van het eigen beleid. Cultuur omvat in dat geval ook de wijze, waarop wij ons openbaar bestuur organiseren, evenzeer als de inhoud van het beleid van dat bestuur op alle terreinen, waar de overheid bemoeienis mee heeft. Deze benadering biedt derhalve geen goede aanknopingspunten voor de beantwoording van de vraag waar het cultuurbeleid zich binnen het totale gemeentelijke beleid laat situeren.

Een betere invalshoek geeft de doelstellingenstructuur van het gemeentelijk beleidsplan. Die structuur geeft een overzichtelijke indeling van de verschillende terreinen van overheidszorg. Er zijn in de doelstellingenstructuur een aantal hoofdsectoren te onderscheiden, te weten:

- structurele voorzieningen, (openbare orde en veiligheid, verkeer en vervoer, energie- en watervoorziening);
- sociaal-economisch beleid;
- volkshuisvesting;
- specifiek welzijn (onderwijs en opvoeding, samenlevingsopbouw en cultureel welzijn, recreatie, volksgezondheid, sociale zorg en maatschappelijke dienstverlening);
- middelen-beheer (algemeen bestuur, personeelsbeleid en organisatie-zaken, financieel beheer).

Deze hoofdsectoren staan in een bepaalde relatie tot elkaar. Het middelenbeheer betreft de interne huishouding van de overheid. Deze hoofdsector moet het overheidsbeleid op de meer inhoudelijke terreinen in personeel, organisationeel en financieel opzicht mogelijk maken. De structurele voorzieningen hebben eveneens een ondersteunende functie ten behoeve van andere hoofdsectoren (sociaal-economisch beleid, specifiek welzijn). In deze opsomming ontbreken de ruimtelijke ordening en de milieuzorg. Deze worden gezien als beleidsprogramma's die de integratie beogen van ruimtelijke respectievelijk milieu-aspecten of -facetten in de doeleinden en activiteiten van de eerder genoemde hoofdsectoren. Zij worden daarom niet beschouwd als afzonderlijke sectoren.

De afbakening van de hoofdsector specifiek welzijn is tot op zekere hoogte willekeurig. Het specifieke welzijn bestaat, volgens een indeling die landelijk reeds geruime tijd opgang doet, uit drie componenten: zorg (volksgezondheid, sociale zorg en maatschappelijke dienstverlening), educatie en recreatie. Men zou zich kunnen afvragen, waarom bijvoorbeeld volkshuisvesting hier niet toe gerekend wordt.

Cultuur daarentegen valt er wel onder, maar wordt niet als afzonderlijke component onderscheiden naast zorg, educatie en recreatie. Problematisch bij deze indeling is, dat cultuur ook niet tot een van deze componenten te herleiden is. Die onherleidbaarheid heeft geresulteerd in een afzonderlijk hoofdstuk in de gemeentelijke doeleindenstructuur. Daarbij realiseren wij ons zeer wel dat er raakvlakken en soms overlappingen zijn met andere hoofdsectoren van beleid en vooral ook met de educatie- en recreatiecomponent van het specifiek welzijn. Desondanks bestaat er in het algemeen wel overeenstemming over dat het cultuurbeleid van de gemeente betrekking heeft op de volgende onderdelen.

- confrontatie met "culturele waarden" i.e. met op kunstzinnige wijze vorm gegeven gevoelens en gedachten;
- informatie en buitenschoolse educatie;
- amateuristische kunstbeoefening en volkscultuur;
- professionele kunstbeoefening.

Deze onderdelen zijn niet tot elkaar te herleiden. De doelstellingen van het overheidsbeleid ter zake zijn per onderdeel verschillend, evenals de motieven voor overheidsbemoeienis. Gemeenschappelijk is, dat ze alle vier ondergeschikt zijn aan de doelstelling van het gemeentelijk cultuurbeleid in algemene zin (zie volgende hoofdstuk).

Gemeenschappelijk is tevens dat het op elk van de onderdelen gaat om communicatieprocessen, gericht op de overdracht van immateriële waarden, die van invloed zijn op de kwaliteit van de samenleving.

Bij de confrontatie met culturele waarden gaat het vooral om de beleving van wat anderen ons tonen in woord, klank of geschrift, in beeld, gebaar of beweging. Die confrontatie wordt mogelijk gemaakt door middel van exposities en uitleen van beeldende kunst, stadsverfraaiing, monumentenzorg en optredens van beroeps- en amateurgezelschappen op het terrein van de verschillende podiumkunsten.

Educatie wordt als afzonderlijk terrein onderscheiden omdat het systematische en doelgerichte karakter van de overdracht hier kenmerkend is: er wordt gebruik gemaakt van een leerplan of leerproces, dat langs systematische weg er toe moet leiden dat mensen zich niet alleen bepaalde kennis en vaardigheden eigen maken, maar ook inzichten attitudes, waarden en normen. Bij de confrontatie met culturele waarden zal een dergelijke systematische benadering in het algemeen ontbreken en is de confrontatie op zichzelf meestal belangrijker dan de bewuste overdracht van inzichten, laat staan van kennis of vaardigheden. Verder beperkt educatie zich niet tot culturele waarden in de zin van op kunstzinnige wijze vorm gegeven gedachten en gevoelens. Met betrekking tot het educatieve werk zij hier verder opgemerkt dat dit alleen tot de culturele sector gerekend wordt, voor zover het valt buiten de kaders van de centrale onderwijswetgeving. Het onderscheid tussen onderwijs en buitenschoolse educatie wordt louter om administratief-bestuurlijke redenen gehanteerd. Het onderscheid heeft in beginsel geen inhoudelijke waarde, hoewel het wel inhoudelijke consequenties kan hebben. Het zou aanmerkelijk aan betekenis inboeten als we thans niet te maken hadden met twee verschillende ministeries, die een sterk uiteenlopend beleid voeren uit het oogpunt van bestuur

lijke decentralisatie.

"Informatie" heeft gemeen met educatie, dat het ook hier gaat om overdracht van kennis, die niet alleen betrekking hoeft te hebben op culturele waarden. Het verschil met educatie is, dat het systematische leerproces hier ontbreekt.

De aanduiding "amateuristische kunstbeoefening en volkscultuur" komt overeen met de terminologie van de dit jaar in werking getreden rijksbijdrageregeling sociaal-cultureel werk en is daardoor ook in de relatie met andere overheden bruikbaar. Dit onderdeel onderscheidt zich van de voorgaande doordat het accent ligt op het zelf doen.

De professionele kunstbeoefening beschouwen wij als een afzonderlijk vierde deel­terrein van ons cultuurbeleid. Dat het beleid op dit terrein zich onderscheidt van het beleid met betrekking tot informatie/educatie en amateuristische kunstbeoefening behoeft onzes inziens nauwelijks nadere toelichting. Wij menen echter bovendien, dat een gemeente van een omvang als Dordrecht in haar beleid ook aandacht dient te schenken aan het scheppen van voorwaarden voor professionele kunstbeoefening op zichzelf, naast een los van de mogelijkheden tot confrontatie met de resultaten, de produkten van die kunstbeoefening. Daarbij denken wij met name aan de scheppende kunstenaars, er van uitgaande dat deze gemeente voor wat betreft uitvoerende kunstenaars als acteurs en musici kan volstaan met het eerder genoemde confrontatie-beleid. De gemeente dient er zorg voor te dragen, dat uitvoerende kunstenaars en beroepsgezelschappen in Dordrecht kunnen optreden (confrontatie) terwijl de instandhouding van deze gezelschappen veeleer een taak van hogere overheden geacht moet worden.

Essentieel in onze conceptie van cultuurbeleid is ten slotte, dat dit zich niet beperkt tot de boven omschreven sector, maar zich als facetbeleid ook in andere sectoren manifesteert. Wij komen hier op terug in hoofdstuk V, maar willen hier kort aangeven wat we met de term facetbeleid bedoelen. De term werd hierboven al gehanteerd met betrekking tot ruimtelijke ordening en milieuzorg. Bezien wij de doelstelling van het gemeentelijk cultuurbeleid, zoals deze in het volgende hoofdstuk is geformuleerd, dan wordt meteen duidelijk, dat deze betrekking heeft op veel meer dan de hierboven aangegeven onderdelen. Doel is het realiseren van maatschappij-vernieuwing en het scheppen van voorwaarden waardoor mensen zich kunnen ontplooien. Welnu, dat is een doelstelling, die ook in andere sectoren gerealiseerd moet worden. Deze doelstelling dient als belangrijk facet ook in die andere sectoren gehonoreerd en geïntegreerd te worden, op analoge wijze als de doelstellingen van bijvoorbeeld de milieuzorg.

III Beleidskader voor de culturele sector.

Niet hier te schetsen beleidskader geldt het beleid in de specifiek culturele sector. Het culturele facetbeleid in andere sectoren wordt behandeld in een van de volgende hoofdstukken. Vooraf willen wij een aantal relativerende opmerkingen kwijt over de ruimte, die een gemeente als Dordrecht heeft om werkelijk een effectief cultuurbeleid te voeren. Zoals in het vorige hoofdstuk werd aangetoond bestrijkt het cultuurbeleid van de overheid in het algemeen en van een gemeente in het bijzonder maar een beperkt deel van het totale culturele gebeuren. De sturings- en beïnvloedingsmogelijkheden moeten dus niet overschat worden. Ons cultuurbeleid stelt zich dan ook de bescheiden doelen van het bevorderen van mogelijkheden, het treffen van aanvullende maatregelen en het scheppen van voorwaarden. Het staat een ieder vrij daar gebruik van te maken of niet. De getroffen maatregelen en geboden mogelijkheden dienen niet zo hoog te grijpen, dat ze juist niet ten goede komen aan de groepen waarvoor ze bedoeld zijn en anderzijds ook weer niet van een niveau te zijn, dat wel veel publiek trekt maar zonder educatieve of emancipatorische waarde is.

De beschikbare beleidsruimte van de gemeente wordt verder in belangrijke mate beperkt door de beschikbare financiële ruimte. De flexibiliteit in de bestaande uitgaven is zeer gering, waardoor beleidsombuigingen moeilijk zijn te realiseren. Ook in een cultuurbudget van ruim f. 10.000.000,-- (in 1979 is dat ongeveer 9% van de totale netto-uitgaven van de gemeente) ligt het grootste deel structureel vast (personeel, gebouwen). Slechts hier en daar zullen incidenteel bijstellingen mogelijk zijn. Ook de vooruitzichten voor wat betreft de groei van de overheidsfinanciën zijn thans niet rooskleurig in het licht van de stagnerende economische groei en de toenemende sociale lasten, die daardoor op de gemeenschap drukken. Naarmate evenwel steeds meer mensen steeds minder tijd besteden aan het verrichten van betaalde arbeid zal er meer tijd zijn voor de confrontatie met culturele waarden, amateuristische kunstbeoefening en (buitenschoolse) educatie. Wij verwachten dat de overheidsaandacht voor deze sector dienovereenkomstig zal toenemen. Het is daarom zeker niet uitgesloten, dat het aandeel van de culturele uitgaven in de gemeentebegroting, dat in de afgelopen periode een duidelijke stijging te zien gaf, voorlopig nog zal blijven stijgen. Wij zullen daarbij ook het rijksbeleid nauwlettend volgen, met het oog op het verwerven van middelen voor de stimulering van bijzondere initiatieven.

Bovenstaande overwegingen nopen echter wel tot realiteitszin in onze ambities, hetgeen vooral wil zeggen, dat wij in ons beleid keuzen zullen moeten maken en accenten leggen. Dat zal moeilijk zijn omdat het zelden gaat om de afweging van iets goeds tegen iets slechts, maar vrijwel altijd om uitsluitend goede dingen. Wij wensen met dit hoofdstuk een toetsings- en referentiekader aan te geven tegen de achtergrond waarvan die afweging plaats kan vinden. Zo niet, dan zal de gemeente een speelbal zijn van actuele pressie en zal met name ook de Culturele Raad het beleidskader ontberen, dat volgens de nota functionele raden door de gemeenteraad zou worden vastgesteld.

Dat kader is niet alleen nodig om de overgedragen bevoegdheden naar behoren te kunnen uitvoeren maar het moet ook functioneel zijn bij de advisering aan B. en W. en gemeenteraad.

In het vorige hoofdstuk gaven wij aan, dat wij het gemeentelijk cultuurbeleid zien als een element van het specifieke welzijnsbeleid. Het cultuurbeleid is dan ook ondergeschikt aan de emancipatorische doelstelling van het specifieke welzijnsbeleid, zoals die is aangegeven in het huidige beleidsprogramma van het college van B. en W.: "mensen mogelijkheden te bieden hun leef- woon-, en werkomgeving zelf te verbeteren, te beïnvloeden en er ook zelf verantwoordelijkheid voor te dragen". Daarbinnen is het gemeentelijk cultuurbeleid gericht op de realisering van maatschappij-vernieuwing door het scheppen van voorwaarden om mensen in staat te stellen hun vorming en persoonlijke ontplooiing gestalte te geven. Onderdeel van dat cultuurbeleid is onder andere het kunstbeleid, waardoor de gemeente zich ten doel stelt voorwaarden te scheppen om enerzijds kunstuitingen (financieel) mogelijk te maken en anderzijds mensen kennis te doen nemen van kunstuitingen door het wegnemen van drempels, die dat belemmeren. Het cultuurbeleid van de gemeente staat dus in het teken van emancipatie, vorming en ontplooiing in een te vernieuwen maatschappij.

Daarbij worden in het collegeprogramma de volgende prioriteiten aangegeven:

- a) bevordering van de deelneming van zwakke en gediscrimineerde groepen aan het maatschappelijk (i.c. culturele) leven;
- b) nadruk op het educatieve vlak;
- c) verbetering van het gebruik van bestaande voorzieningen;
- c) extra aandacht voor wijken, waar voorzieningen zijn achtergebleven.

Samengevat ontstaat, in combinatie met het vorige hoofdstuk, het volgende beeld van het te voeren cultuurbeleid:

- er zijn twee hoofddoelen: maatschappij-vernieuwing enerzijds en individuele ontplooiing (emancipatie en participatie) anderzijds;
- er zijn twee categorieën van middelen of tussendoelen: kunstbeoefening (actief/receptief) en educatie/informatie;
- er zijn twee hoofdaccenten: het beleid richt zich primair op zwakke en gediscrimineerde groepen en de nadruk ligt op het educatieve vlak.

Daarbij dient opgemerkt te worden, dat maatschappij-vernieuwing en persoonlijke ontplooiing in een bepaalde relatie tot elkaar staan. Wij gaan er van uit dat de gemeente een bijdrage kan leveren aan maatschappij-vernieuwing, vooral door een op persoonlijke ontplooiing gericht cultuurbeleid, maar ook door bijvoorbeeld eisen te stellen op het gebied van democratisering aan door haar gesubsidieerde instellingen.

Deze benadering betekent, dat de bijdrage van het cultuurbeleid aan maatschappij-vernieuwing in het algemeen een indirecte is. De mate waarin wij een geslaagd cultuurbeleid voeren zal getoetst moeten kunnen worden aan de vraag in hoeverre ons cultuurbeleid (ingezette middelen en bewandelde wegen) een bijdrage levert aan de persoonlijke ontplooiing (emancipatie en participatie) van Dordtse burgers. De mate waarin ons cultuurbeleid daarin slaagt is bepalend voor de mate waarin dat beleid bijdraagt aan "maatschappij-vernieuwing". Overigens zijn wij van mening dat er een wisselwerking is tussen persoonlijke ontplooiing en maatschappij-vernieuwing. Zo goed als enerzijds persoonlijke ontplooiing een voorwaarde is voor maatschappij-vernieuwing, zo is anderzijds maatschappij-vernieuwing (bijvoorbeeld in de vorm van democratisering van menselijke verhoudingen) een voorwaarde voor ontplooiing en emancipatie van met name zwakke en gediscrimineerde groepen. Toegespitst op de in het vorige hoofdstuk aangegeven onderdelen van ons cultuurbeleid, menen wij daarin de volgende subdoelstellingen te kunnen onderscheiden.

1. Het bevorderen van mogelijkheden tot confrontatie met culturele waarden uit heden en verleden, voor zover deze bijdragen tot persoonlijke ontplooiing en emancipatie.

Op deze doelstelling moet een aantal onderdelen van cultuurbeleid zijn geënt, met name het theater- c.q. programmeringsbeleid op het gebied van podiumkunsten, het museum-, expositie-, en uitleenbeleid op het gebied van de beeldende kunsten en het beleid ten aanzien van monumentenzorg en stadsverfraaiing (stedelijk leefmilieu).

Het door de verschillende commissies op deze onderdelen uitgevoerde beleid zal openbaar moeten zijn, wil het getoetst en zo nodig bijgesteld kunnen worden aan de hand van de doelstellingen van ons cultuurbeleid. In de hier geformuleerde subdoelstellingen ligt het accent op presentatie en confrontatie, waarbij er waar mogelijk naar gestreefd wordt het kunstwerk ook een functie te geven in educatieve zin. Zo zullen bijvoorbeeld de musea, de arthotheek en de theaters ook ingeschakeld moeten worden in het geheel van de educatieve voorzieningen in Dordrecht. Uiteraard zal ook daar de deelname van zwakke en gediscrimineerde groepen bevorderd moeten worden, waarbij de specifiek eigen cultuur van die groepen wordt erkend. Het gaat om hun ontplooiing en de ontwikkeling van hun cultuur. Niet de confrontatie met een hun wezensvreemde, zij het wellicht dominante, cultuur is het centrale doel. De culturele pluriformiteit van onze samenleving wordt erkend.

Wij achten dit niet in tegenspraak met ons streven om de Dordtse burgers ook te confronteren met kunstuitingen, die gezien de omvang van de belangstelling die daarvoor bestaat, wellicht als elitair zijn aan'te merken. Wij menen dat het culturele klimaat in Dordrecht zeker gediend is met de presentatie van kunstuitingen (of het nu om film gaat, om beeldende kunst, theater of muziek) op kwalitatief hoog niveau en/of met een experimenteel karakter.

Aan publiciteit en werving zullen in dat geval hoge eisen worden gesteld.

2. Het scheppen van voorwaarden voor de professionele beoefening der kunsten.

Het ontstaan af de productie van kunstwerken door beroepskunstenaars en de instandhouding van professionele gezelschappen achten wij in mindere mate tot de verantwoordelijkheid van het gemeentelijk overheidsniveau te behoren dan de bevordering van canfrantatiemogelijkheden. Dat komt omdat er vooral op rijksniveau maar ook op provinciaal niveau regelingen bestaan, die de instandhouding van orkesten, toneelgezelschappen e.d. regelen. Het ligt niet voor de hand om daar ook op het niveau van middelgrote gemeenten nog in te treden. De redenen daarvoor zijn enerzijds van financiële aard en anderzijds gelegen in het feit, dat de functie van deze gezelschappen het niveau van een middelgrote gemeente ver te boven gaat.

Overigens kan onderscheid gemaakt worden tussen uitvaerende en scheppende kunstenaars omdat de positie van de laatste op de vrije markt erg kwetsbaar is. Wij denken daarbij vooral aan de individuele beeldende kunstenaars. Ook voor hen geldt een rijksregeling. De uitkeringen op grond van die regeling werden voor 1979 voor Dordtse beeldende kunstenaars geraamd op f. 1.500.000,--. Daarvan komt 5% ten laste van de gemeente. Aanvullende maatregelen van gemeentewege achten wij evenwel noodzakelijk. In tegenstelling tot de rijksregeling, die een sociaal karakter heeft, zullen die maatregelen echter in het licht van ons cultuurbeleid beoordeeld moeten worden, d.w.z. op grond van hun bijdrage aan de verbetering van de kwaliteit van de samenleving. Wij denken aan een gericht opdrachtenbeleid in relatie met het stedelijk leefmilieu en een aankoopbeleid naast het "canfrantatiebeleid", waarin de musea en de arthotheek een belangrijke rol spelen. Ook zullen beeldende kunstenaars, die over de nodige educatieve kwaliteiten beschikken, ingeschakeld kunnen worden bij de begeleiding van amateur beeldende kunstenaars en de kunstzinnige verrijking.

3. Het treffen van aanvullende maatregelen ten behoeve van amateuristische kunstbeoefening en volkscultuur, voor zover de mogelijkheden daartoe onvoldoende aanwezig zijn.

In de amateuristische kunstbeoefening en volkscultuur zien wij belangrijke mogelijkheden tot zelfontplooiing. Daarom is het een taak van de gemeentelijke overheid om belemmeringen, die deelname daaraan in de weg staan, weg te nemen. Daarbij kan gedacht worden aan subsidies in accommodatiekosten, apparatuur of deskundige begeleiding. Of, in welke mate en in welke kosten gesubsidieerd wordt is uiteraard afhankelijk van de vraag of en in welke mate de desbetreffende activiteiten passen in de doelstellingen van het gemeentelijk cultuurbeleid, d.w.z. bijdragen aan persoonlijke ontspanning en maatschappijvernieuwing. Het initiatief en de organisatie van activiteiten op dit terrein zal in het algemeen bij de burgers zelf liggen.

De overheidsbemoedening bestaat dan uit het treffen van aanvullende maatregelen.

In bijzondere gevallen kan de overheid echter ook hier zelf initiatieven nemen. Een voorbeeld daarvan is de mogelijkheid die de Culturele Raad heeft gecreëerd in de vorm van het jaarlijkse Dordtboek. Verder zal het beleid m.b.t. amateuristische kunstbeoefening dezelfde accenten hebben als de rest van het cultuurbeleid, d.w.z. dat ook hier voorrang gegeven wordt aan zwakke en gediscrimineerde groepen. Minderheden moeten de erkenning krijgen waar ze recht op hebben, ook in hun mogelijkheden tot kunstbeoefening en eigen volkscultuur.

4. Het bevorderen van mogelijkheden tot buitenschoolse educatie en aanvullende informatie-voorziening.

Hier valt de nadruk van ons cultuurbeleid, omdat emancipatie in onze maatschappij niet meer denkbaar is zonder systematische overdracht in kennis en vaardigheden en in geen enkele maatschappij zonder adequate informatie-voorziening. Waar hier sprake is van educatie bedoelen wij nadrukkelijk de buitenschoolse educatie. De buitenschoolse educatie onderscheidt zich door ruimere aansluitingsmogelijkheden bij problemen ontleend aan de dagelijkse praktijk van de deelnemers zelf. Centraal vastgestelde diploma-eisen ontbreken, waardoor er meer mogelijkheden zijn om samen met de deelnemers een leerplan op te stellen, dat rechtstreeks op hun vraagstelling aansluit. Aldus opgevat zien wij de buitenschoolse educatie als een van de voorwaarden, waardoor groepen en individuen in zelfbepaling kunnen zorgen voor de opbouw van de samenlevingsverbanden, waarvan zij deel uitmaken. Ook hier zal voorrang gegeven worden aan zwakke en gediscrimineerde groepen.

Wij menen op het vlak van de educatie een actiever en meer initiërend beleid te moeten voeren dan ten aanzien van amateuristische kunstbeoefening en volkscultuur. Vandaar dat in deze sector de gemeente nogal eens in een bestuur participeert, hetzij rechtstreeks, hetzij via de Culturele Raad en soms de onmiddellijke verantwoordelijkheid draagt voor bepaalde educatieve activiteiten, zoals Ouders op Herhaling en de cursussen voor semi-analfabeten en buitenlandse werknemers. Een zekere ordening in de voorzieningen op het gebied van het algemene vormings- en ontwikkelingswerk achten wij gewenst. Wij zijn thans doende ons tot nu toe gevoerde beleid met betrekking tot de buitenschoolse educatie te analyseren. De Muziekschool is hierbij voorlopig buiten beschouwing gelaten, daar het hier een gemeenschappelijke regeling met andere gemeenten betreft. De analyse moet nadere criteria opleveren voor het verder te voeren beleid. In onze visie zal het buitenschoolse educatieve werk bij voorkeur zoveel mogelijk gedecentraliseerd in de wijken moeten plaatsvinden en slechts voor zover nodig op stedelijk niveau, bijvoorbeeld waar het gaat om

specialisaties waarvoor op wijkniveau te weinig deelnemers te vinden zijn.

Met aanvullende informatievoorziening bedoelen wij de mogelijkheden tot informatie en voorlichting ter aanvulling op bestaande mogelijkheden, zoals kranten, radio, televisie, boekhandels. Het gaat daarbij om commercieel niet rendabel te exploiteren voorzieningen, waarvan het belang dusdanig is, dat zij kosteloos of vrijwel gratis voor iedereen beschikbaar dienen te zijn. De openbare bibliotheek is het belangrijkste voorbeeld in de culturele sector. Daarnaast moet de mogelijkheid tot het geven van specifieke culturele informatie en voorlichting genoemd worden en de mogelijkheid tot publieke discussie- en meningsvorming over culturele onderwerpen, voor zover de commerciële media daarvoor onvoldoende ruimte bieden. Een lokale of regionale omroep zou daarbij een rol kunnen spelen. Van belang is bovendien, dat aandacht wordt geschonken aan de onderlinge relaties tussen de aanvullende informatievoorziening en het buitenschoolse educatieve werk. Ook de verbindingslijnen tussen het buitenschoolse werk en het reguliere onderwijs mogen niet uit het oog worden verloren.

IV Cultuurbeleid als facetbeleid in andere sectoren.

In hoofdstuk II maakten wij een onderscheid tussen cultureel sectorbeleid en cultureel facetbeleid. Er is sprake van cultureel facetbeleid, wanneer in een andere beleidssector een daaraan verbonden cultureel facet beleidsmatig aandacht krijgt. Die beleidsmatige aandacht kan alleen ingebracht worden vanuit de culturele sector in de vorm van adviezen. Achtereenvolgens zullen wij hier voor de verschillende beleidssectoren aangeven, waaruit de inbreng vanuit de culturele sector zou kunnen bestaan.

1. Structurele voorzieningen, sociaal-economisch beleid, volkshuisvesting en middelenbeheer.

Deze hoofdsectoren worden samen genomen, omdat het te belichten facet, op een enkele uitzondering na, vooral de mogelijkheden tot zelfontplooiing en eigen vormgeving betreft. De ruimte daarvoor moet geschapen worden in bijna alle sectoren: algemeen bestuur (participatiemogelijkheden op alle terreinen van bestuur), ruimtelijke ordening (mensen mogen niet weggedrukt worden in overheersende steenwoenstijnen), volkshuisvesting (ruimte voor eigen vormgeving), sociaal-economisch beleid (mogelijkheden tot beïnvloeding en verbetering van werkomstandigheden en persoonlijke verantwoordelijkheid). De laatste eis kan ook gesteld worden aan het personeelsbeleid van de gemeente zelf in het kader van haar middelenbeheer.

Uit deze voorbeelden blijkt het in hoge mate normatieve karakter van het cultuurbeleid. De vraag is natuurlijk welke middelen ter beschikking staan om deze inbreng vanuit de culturele sector te realiseren. Het is met de beschikbare middelen ondoenlijk het beleid in de andere sectoren op deze punten te volgen, kritisch te beoordelen en suggesties voor verbetering te doen.

De wethouder voor culturele zaken, noch de Culturele Raad zijn daartoe voldoende geëquipeerd. Het accent van de werkzaamheden zal in de eigen sector blijven liggen. Overigens zou voor de geschetste inbreng in andere beleidssectoren ook een meer gepreciseerd toetsingskader gewenst zijn, dan thans in het collegeprogramma voorhanden is (scheppen van voorwaarden om mensen in staat te stellen hun vorming en persoonlijke ontplooiing gestalte te geven). Overwogen zou kunnen worden om zo'n toetsingskader vast te leggen in een verordening op het cultuurbeleid. De functie daarvan is vergelijkbaar met die van bijvoorbeeld de milieuwetgeving. Ook daar gaat het om regels die in andere sectoren in acht genomen moeten worden.

Naast het belichten van genoemde kwalitatieve aspecten is het van belang om vanuit de culturele sector aandacht te besteden aan de beeldende vormgeving in de ruimtelijke ordening en de volkshuisvesting. Het gaat daarbij niet alleen om esthetische verfraaiing, maar ook om een functionele vormgeving, waarbij de beeldende kunst aanvullend werkt en van invloed is op de architectuur. De beeldende kunst dient te zorgen voor een meerwaarde, die de leefbaarheid van onze omgeving ten goede komt.

2. Specifiek welzijn.

2.1. Onderwijs.

Er is een wederkerige relatie tussen onderwijsbeleid en het cultuurbeleid van de gemeente. Op de inhoud van het onderwijs heeft de gemeente slechts geringe invloed. Centraal worden de eisen bepaald, waaraan men moet voldoen om een diploma te behalen dat landelijk overal dezelfde waarde heeft. In de marge zijn er evenwel mogelijkheden voor een eigen beleid. Het openbaar onderwijs is binnen de wettelijke kaders qua richting en inrichting nog wel door het gemeentebestuur te beïnvloeden, terwijl dit in veel mindere mate en hooguit indirect geldt met betrekking tot het bijzonder onderwijs.

De doelstellingen van het onderwijsbeleid en het cultuurbeleid lopen parallel (vorming en ontplooiing), evenals de methoden, zeker wanneer het gaat om onderwijs en buitenschoolse educatie. In het onderwijs ontwikkelde methoden zullen veelal ook in de buitenschoolse educatie bruikbaar zijn. De specifieke inbreng van de culturele sector ligt voornamelijk op het terrein van de kunstzinnige vorming. Omdat diploma-eisen hier ook in het reguliere onderwijs een geringe rol spelen zijn de marges voor een eigen invulling groter. De ervaringen op dit gebied vormen dan ook een belangrijke inbreng vanuit de culturele sector in het onderwijs. Te wijzen valt op activiteiten van de stichting Culturele Educatie, Dordrechts Museum en Museum van Gijn, zij het dat deze activiteiten nog te weinig geïntegreerd deel uitmaken van de leerstof. Het zijn voorlopig nog welkome (vreemde) aanvullingen. Tenslotte dient in dit verband ook melding te worden gemaakt van de functie, die het openbare bibliotheekwerk ten behoeve van het onderwijs kan vervullen.

2.2. Zorg.

In hoofdstuk III gaven wij al aan, dat de economische positie van de beeldende kunstenaar als zelfstandig beroepsbeoefenaar zorgwekkend is. Als architect, edelsmid, of industriël vormgever dan wel op andere wijze ingeschakeld in productieprocessen, waarvan de beeldende vormgeving een integrerend onderdeel vormt, heeft hij minder problemen. Het lijkt echter dat steeds meer vrije beroepsbeoefe-

naars op een sociale uitkering zijn aangewezen. Vanuit de culturele sector kan een inbreng geleverd worden bij de beoordeling van het in het kader van de complementaire arbeidsvoorziening aangeboden werk, dat al dan niet aangekocht wordt. Bovendien zullen in de culturele sector afzet-stimulerende maatregelen genomen moeten worden om met boterbergen vergelijkbare kunststapels te voorkomen. De arthotheek kan daarbij een belangrijke functie vervullen, evenals het door de gemeente te voeren expositiebeleid.

Voor het overige geldt voor de zorg-component van het specifieke welzijnsbeleid in het algemeen, dat ook daar waar mensen zijn aangewezen op gezondheidszorg, sociale zorg en maatschappelijke dienstverlening, zij niet gedegradeerd mogen worden tot louter objecten van betoonde zorg, maar dat het beleid gericht moet zijn op de bevordering van individuele vrijheid en persoonlijke verantwoordelijkheid. Vanuit de culturele sector kunnen verder bijdragen geleverd worden, ontleend aan het gebruik van kunstzinnige middelen in de buitenschoolse educatie, die in therapeutische processen een nuttig effect kunnen hebben.

2.3. Recreatie.

Het is duidelijk, dat er uit beleidsoogpunt raakvlakken zijn tussen actieve en receptieve kunstbeoefening en volks-cultuur enerzijds en het recreatiebeleid in algemene zin. Kunst is spel: met vormen, kleuren, tonen. Muziek en toneel worden gespeeld. Sommige talen kennen voor dansen en spelen hetzelfde woord. De parallellen zijn het duidelijkst op het gebied van amateuristische kunstbeoefening en volkscultuur. Centraal staan de mogelijkheden tot expressie en zelfontplooiing, waartoe de gemeente de nodige aanvullende maatregelen treft in de voorzieningsfeer. Toch zijn relaties over en weer tussen bijvoorbeeld sport en cultuur in de praktijk nauwelijks aanwezig. Het culturele facetbeleid is hier vergelijkbaar met het facetbeleid ten aanzien van de in paragraaf 1 van dit hoofdstuk genoemde sectoren.

Bijlagen:

Tabel I : netto uitgaven cultuur 1969 - 1979 (totaal).

Tabel II: netto uitgaven cultuur per onderdeel met toelichting.

OVERZICHT CULTURELE UITGAVEN 1969- 1979 (op begrotingsbasis).

Tabel I: netto uitgaven cultuur 1969-1979 (totaal).

* indexcijfers (1969= 100).

JAAAR	aantal inwoners per jan.	netto uitg. volgens be- grotting	uitgaven cult. per inwoner	uitgaven in % der totale netto uitgaven	index cult. uitgaven	prijnsindex gezins- consumptie
1969	88.113	1.429.887	16,23	5,22	100	100
1970	88.669	1.862.375	21,-	6,33	130	106
1971	100.500	2.480.906	24,69	6,57	173	113,6
1972	101.736	3.000.140	29,49	6,64	210	120,1
1973	101.416	3.804.628	37,52	8,04	266	129,7
1974	101.279	4.738.989	46,79	7,77	331	142,2
1975	101.117	5.932.633	58,67	8,68	415	156,7
1976	101.840	7.739.849	76,-	9,29	541	170,5
1977	102.688	8.684.138	84,57	8,91	607	181,5
1978	104.274	9.557.295	91,66	9,01	668	188,8
1979	106.000	10.759.229	101,50	9,11	752	-

Uitgangspunten:

Basis:

ramingscijfers begroting.

netto uitgaven cultuur: geraamde uitgaven minus geraamde inkomsten (incl. evt. rijksbijdrage) volgens hfdst. VIII, § 6 en 7 en IX

totale netto uitgaven : geraamde uitgaven minus geraamde inkomsten van de hoofdstukken II t/m X van de Gewone Dienst (excl. de hoofdstukken: XI - belastingen/algemene uitkering

XII- kasvoorzieningen

XIII- diverse inkomsten en uitgaven/onvoorziene uitgaven

XIV- verrekeningen).

Bruto-uitgaven: geraamde uitgaven volgens totale begroting, excl. hfdst. XII en XIV. Deze belopen in 1979 een bedrag van f 346.960.685,-- waarvan f 12.363.779,-- (is 3,6%) voor cultuur. Vergelijking van dit percentage met het percentage van de netto-uitgaven leidt tot de conclusie, dat de rechtstreeks met culturele uitgaven verband houdende inkomsten van de gemeente laag zijn en deze uitgaven grotendeels uit algemene middelen moeten worden gedekt. In 1969 beliepen de bruto-uitgaven f 61.937.934,-- waarvan f 1.624.504,-- (is 2,6%) voor cultuur.

Tabel II: netto uitgaven cultuur per onderdeel.

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
A. Confrontatie culturele waarden											
a. Fonds Stadsverfraaiing	37.000	45.000	53.000	53.000	85.000	55.000	55.000	-	-	-	125.000
b. Monumentenzorg	322.659	356.360	413.180	375.620	549.380	771.877	884.110	1.346.560	1.473.530	1.569.060	1.582.991
c. Dordrechts Museum	196.920	228.737	255.774	326.102	372.326	430.400	550.912	833.993	1.065.067	1.301.560	1.439.892
d. Museum Van Gijn	160.527	187.480	248.569	280.834	352.458	418.593	489.272	550.429	622.197	703.951	859.243
e. Artoteek/Kijck over den Dijck	6.455	6.962	8.080	10.500	11.418	12.779	14.780	14.525	19.060	52.355	95.865
f. Kunstmin/Hof/Wintertuin (minitheater)	177.605	189.365	216.810	238.384	364.320	588.847	686.808	1.038.565	1.137.430	1.257.290	1.368.760
g. Carillon	15.015	7.352	13.840	15.486	20.289	24.812	30.678	24.400	30.670	36.739	34.557
h. Gew. Orkest Zuid-Holland	8.000	11.000	13.500	15.000	20.000	22.000	25.600	30.000	33.000	34.650	36.390
	924.181	1.032.256	1.222.753	1.314.926	1.775.191	2.324.308	2.737.160	3.838.472	4.380.954	4.955.605	5.542.698
B. Volkscultuur											
a. muziektenen, feestvieringen e.d.	84.900	104.000	102.460	90.880	88.290	97.150	105.490	128.380	142.460	153.460	167.630
b. Verenigingsgebouw Dubbeldam	-	-	18.940	24.250	31.924	33.994	25.150	32.560	40.650	45.430	48.695
	84.900	104.000	121.400	115.130	120.214	131.144	130.640	160.940	183.110	198.890	216.325
C. Educatie en informatie											
a. Openbare Bibliotheekwerk	207.195	241.208	396.761	521.100	571.100	671.350	1.016.600	1.125.600	1.033.950	907.050	976.400
b. Muziekschool	128.270	224.540	299.587	399.634	451.953	475.931	508.612	559.530	556.822	568.340	620.370
c. St. Culturele Educatie	-	-	-	225.000	315.000	375.000	447.000	600.500	740.500	806.000	873.800
d. Volksuniversiteit	-	-	-	61.000	71.000	77.500	135.000	183.310	260.800	296.000	316.000
e. Ouders op Herhaling	-	-	-	-	-	-	-	-	7.000	41.720	155.500
f. Vormingswerk Jong Volwassenen	-	-	-	-	-	-	-	40.000	43.000	58.000	80.000
g. Plaatselijk Vormingswerk	-	-	-	-	-	10.000	15.000	42.000	84.000	102.350	110.260
	335.465	465.748	696.348	1.206.734	1.409.053	1.609.781	2.122.212	2.550.940	2.726.072	2.779.460	3.132.330
D. Overige culturele uitgaven											
a. C.R.-activiteiten	77.500	171.000	360.500	201.900	201.000	267.420	333.400	410.300	436.650	478.850	520.550
b. C.R.-apparaat	-	36.000	47.500	60.000	255.386	356.308	473.696	649.007	740.917	905.915	969.601
c. Complementaire Arbeidsvoorziening B.K.	2.500	31.250	15.000	18.750	25.000	43.750	100.000	120.000	212.500	237.500	375.000
d. Diversen	5.341	22.121	17.405	82.700	18.784	6.278	35.525	10.190	3.935	1.075	2.925
	85.341	260.371	440.405	363.350	500.170	673.756	942.621	1.189.497	1.394.002	1.623.340	1.867.876
TOTAAL	1.429.887	1.862.375	2.480.906	3.000.140	3.804.628	4.738.989	5.932.633	7.739.849	8.684.138	9.557.295	10.759.229

Toelichting bij tabel II.

A. Confrontatie met culturele waarden.

Fonds Stadsverfraaiing:

a. 1976-1978: Om tot een aanvaardbaar meerjarenplan 1975-1980 te komen moesten over de gehele linie beperkingen worden doorgevoerd. Eén van de maatregelen was de opschorting van de stortingen in het fonds Stadsverfraaiing voor de jaren 1976 tot 1979.

b. Monumentenzorg:

1974: De toename heeft betrekking op een stijging van de kapitaal-lasten van de gemeentelijke bijdragen in de restauratiekosten van grote objecten.

1976: Ter bevordering van de totstandkoming van de restauraties van een aantal kleinere (particuliere) monumenten wordt een gemeentelijke bijdrage verstrekt t.b.v. het restauratiefonds. M.i.v. 1976 is de storting in dit fonds met f 300.000,-- verhoogd. De hoogte van de storting is gelijk aan de bijdrage van het Rijk.

c. Dordrechts Museum:

1976-1979: De hogere uitgaven zijn het gevolg van de kosten van de verbouwing van het museum ad. plm. f 2.500.000,--.

d. Artoteek/Kijck over den Dijck:

1978: Met ingang van dit jaar is het subsidie van de Artoteek Dordrecht in de begroting opgenomen.

f. Kunstmin/Hof etc.:

1974: De stijging heeft betrekking op de kapitaallasten wegens restauratie van het Hofcomplex ad. plm. f 1.300.000,--.

1976: De extra toename is een gevolg van de stijging van de kapitaallasten voortvloeiende uit de verbouwing van het gebouw Kunstmin ad. plm. f 1.700.000,--.

C. Educatie en informatie.

a. Openbare Bibliotheek:

1975: Per 1 juli 1975 is de Wet op het openbare bibliotheekwerk in werking getreden. Dit betreft de omzetting van een rijkssubsidieregeling in een bijdrageregeling.

1976-1977: Eind 1975 is door de instelling een verzoek gedaan aan C.R.M. om uitbreiding van de personeelsformatie (met + 10 formatieplaatsen). Deze uitbreiding was noodzakelijk voor de opvang van het grotere aantal nieuwe lezers; de verwachte opening van een nieuw filiaal en de uitbreiding van de openingstijden van de centrale en de filialen. Dit verzoek was door de Gemeente ondersteund.

In de raming van de gemeentebegroting was -voor wat betreft het gemeentelijk aandeel- met de personeelsuitbreiding rekening gehouden. Het Ministerie van C.R.M. heeft slechts een uitbreiding met twee formatieplaatsen toegestaan en voor het overige het verzoek om uitbreiding afgewezen.

b. Stichting Culturele Educatie/Volksuniversiteit:

1975-1977: Rekening is gehouden met een uitbreiding van de personeelsformatie alsmede met een extra bedrag voor huisvestingskosten.

c. Ouders op Herhaling:

1979: Uitbreiding van de cursus Ouders op Herhaling.

D. Overige culturele activiteiten.

a. C.R.-activiteiten:

1971: inclusief f 190.000,-- wegens subsidie voor een in het leven te roepen Stichting Culturele Educatie. Deze Stichting ontvangt m.i.v. 1 januari 1972 zelfstandig subsidie.

b. C.R.-apparaat:

1973: Met ingang van 1973 zijn de personeelskosten op het budget van de C.R. verantwoord (voorheen secretarie).

c. Complementaire Arbeidsvoorziening Beeldende Kunstenaars:

De opgenomen bedragen hebben betrekking op de uitgaven van de Gemeente op grond van de regeling C.A.B.K. na aftrek van de daarin ontvangen bijdragen van het rijk ad* '75%.

Deze bedragen tellen mee voor de vaststelling van de totale kosten van sociale zorg, waarin via de algemene uitkering 80% wordt terugontvangen uit het gemeentefonds.

d. Diversen:

1972: Inclusief een éénmalige subsidie van f 75.000,-- i.v.m. de herdenking van de eerste vrije statenvergadering van 1572.

1975: Kosten van ingebruikgeving van panden t.b.v. atelierruimte. M.i.v. 1976 is hiervoor een subsidieregeling (wordt uitgevoerd door de Culturele Raad) van kracht.

